

## Vyhodnocení

### Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie pro rok 2010 – část A (Program EFEKT 2010)

Program EFEKT slouží Ministerstvu průmyslu a obchodu k ovlivnění úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie v ČR. Je zaměřen na osvětovou a informační činnost, investiční akce menšího rozsahu a na pilotní projekty. Je doplňkovým programem k energetickým programům podporovaným ze strukturálních fondů Evropské unie. Svým, i když skromným, dílem přispívá ke splnění úkolu daného dokumentem schváleným Evropským parlamentem a Radou, tzv. Klimaticko-energetickým balíčkem, který je označován jako tzv. dohoda 3x20 do r. 2020, počítající s dosažením dvacetiprocentních úspor energie, dvacetiprocentního snížení emisí oxidu uhličitého a dvacetiprocentního podílu obnovitelných zdrojů na energetické spotřebě do roku 2020.

Oblasti podpory:

- **Výroba energie z obnovitelných a druhotných zdrojů energie** (dále jen OZE) - (Kogenerační jednotky na skládkový plyn a plyn z biologicky rozložitelných komunálních odpadů ),
- **Úspora energie** (Zařízení k využití tepelné nebo tlakové odpadní energie, Úspory energie ve výrobních průmyslových procesech, Rekonstrukce otopné soustavy a zdroje tepla v budově),
- **Energetické poradenství** - (Energetická konzultační a informační střediska – EKIS, Internetová energetická poradenská centrála),
- **Propagace** - (Výstava, kurz, seminář, konference v oblasti energetiky, Publikace, příručky a informační materiály v oblasti úspor energie),
- **Mezinárodní spolupráce** - (Účast v mezinárodních projektech),
- **Specifické a pilotní projekty** - (Projekty v oblasti úspor energie a OZE, Projekty vzdělávání a studie, Projekty v oblasti propagace úspor energie).

**V roce 2010 byly vyplaceny dotace z Programu EFEKT v celkové výši 43 milionů Kč, kterými bylo podpořeno 161 projektů v oblasti úspor energie s celkovými investičními náklady přes 72 milionů Kč.**

Oblast podpory	Podpořené projekty	Celkové investiční náklady	Dotace
		(tis. Kč)	(tis Kč)
Výroba energie z OZE	0	0	0
Úspory energie	11	20 333	7 318
Energetické poradenství	41	5 534	5 534
Propagace	92	29 266	16 373
Mezinárodní spolupráce	7	4 311	933
Specifické a pilotní projekty	10	12 965	12 965
<b>Celkem</b>	<b>161</b>	<b>72 409</b>	<b>43 123</b>

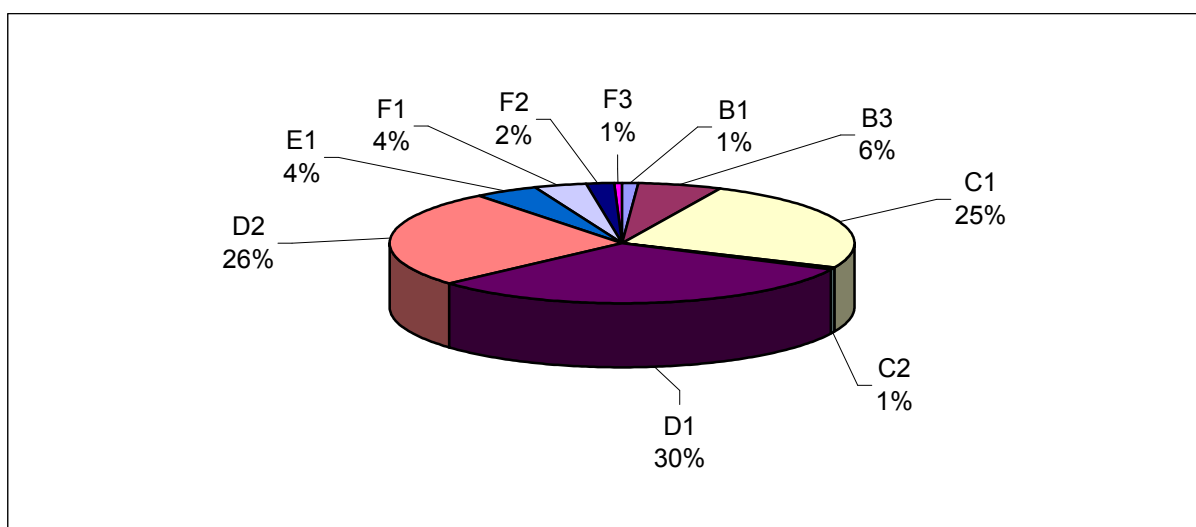
Tab. č. 1 – Přehled podpořených projektů dle oblastí podpory včetně celkových nákladů

## Část A – Vyhodnocení programu Ministerstva průmyslu a obchodu

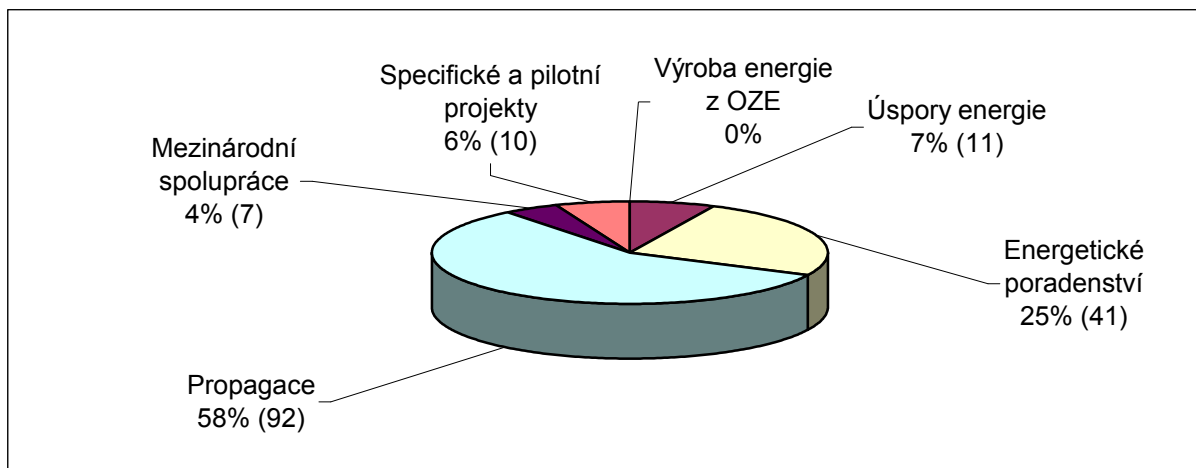
Spektrum jednotlivých aktivit se v posledních letech zužuje v důsledku menšího objemu finančních prostředků, které jsou alokovány na program EFEKT. Důraz je nyní kladen na akce s nepřímými úsporami energie (poradenství, propagace, specifické projekty) nejen v důsledku snižování rozpočtu programu EFEKT, ale také vzhledem k operačním programům, které se podpoře projektů s přímou úsporou energie věnují velkoryseji s podporou strukturálních fondů EU. Nicméně i akce s přímými úsporami zůstávají nedílnou součástí programu EFEKT, zejména ty, které nejsou podporovány z jiných zdrojů.

Oblast podpory	Aktivita		Podané žádosti	Podpořené projekty
Výroba energie z OZE	A1	Kogenerační jednotky s pístovým motorem na skládkový plyn a plyn z biologicky rozložitelných komunálních odpadů	0	0
Úspory energie	B1	Zařízení k využití tepelné nebo tlakové odpadní energie	3	2
	B2	Úspory energie ve výrobních průmyslových procesech	0	0
	B3	Rekonstrukce otopné soustavy a zdroje tepla v budově	9	9
Energetické poradenství	C1	Energetická konzultační a informační střediska (EKIS)	47	40
	C2	Internetová energetická poradenská centrála	1	1
Propagace	D1	Výstava, kurz, seminář, konference v oblasti energetiky	58	50
	D2	Publikace, příručky a informační materiály v oblasti energetiky	72	42
Mezinárodní spolupráce	E1	Účast v mezinárodních projektech	9	7
Specifické a pilotní projekty	F1	Projekty v oblasti úspor energie a OZE	9	6
	F2	Projekty vzdělávání a studie	6	3
	F3	projekty v oblasti propagace úspor energie	1	1
<b>CELKEM</b>			<b>215</b>	<b>161</b>

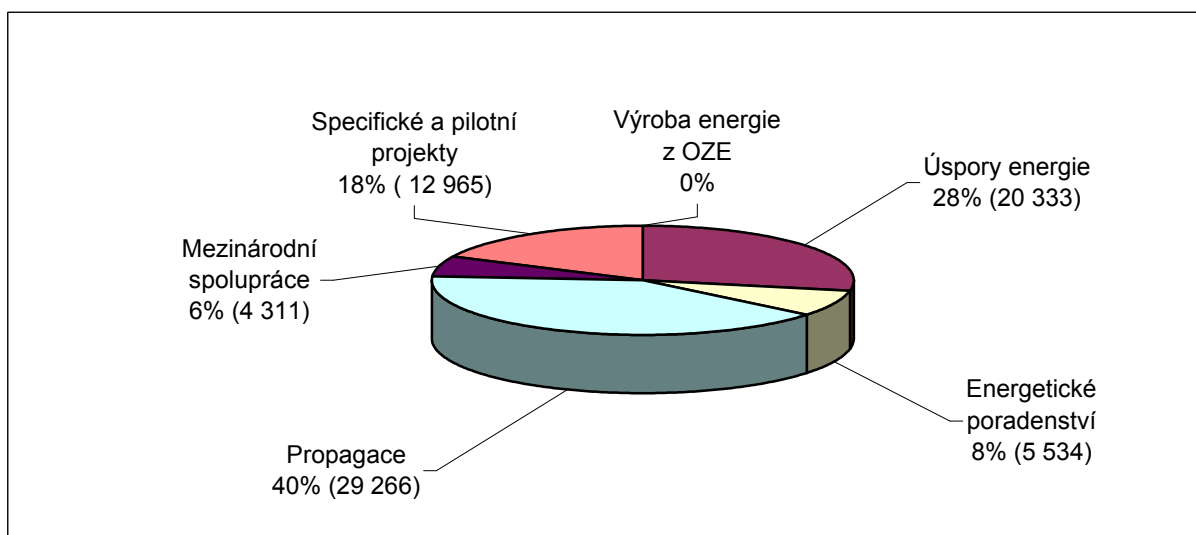
Tab. č. 2 – Přehled podpořených projektů dle jednotlivých aktivit



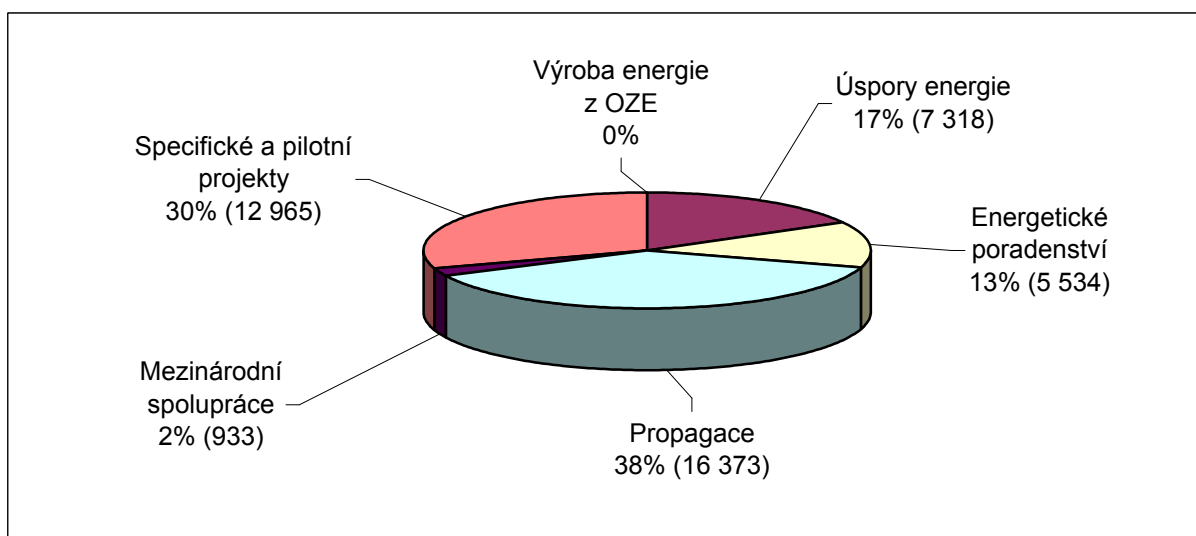
Graf č. 1 – Počty podpořených projektů dle jednotlivých aktivit (%)



Graf č. 2 – Počet podpořených projektů dle oblastí podpory (%)



Graf č. 3 – Celkové investiční náklady dle oblastí podpory (tis. Kč)



Graf č. 4 – Dotace na podpořené projekty dle oblastí podpory (tis. Kč)

**Komentář ke grafům 1 - 4:**

Nejvíce podpořených žádostí představují oblasti podpory Propagace a Specifické a pilotní projekty. Propagace zahrnuje akce, které ke své realizaci potřebují menší množství finančních prostředků, je tedy možné uspokojit více zájemců o dotace. Specifické a pilotní projekty byly v roce 2010 podpořeny ve větší míře než v předchozích letech. Žádoucí a dosud neuskutečněné akce v této aktivitě mohly být podpořeny díky navýšení rozpočtu Programu EFEKT o nespotřebované nároky z minulého roku. Tyto projekty vzhledem ke své povaze jsou hrazeny 100% z dotace.

Projekty finančně nejnáročnější (především investiční) jsou podpořeny v malém počtu (*Graf č. 1, 2*). Přiznané dotace přinášejí zpravidla největší celkové investice (vlastní finanční prostředky příjemců dotace) do akcí na úsporu energie v oblastech Úspora energie a Výroba energie z obnovitelných zdrojů energie (*Graf č. 3, 4*). Bohužel v roce 2010 dávali žadatelé přednost operačním programům, které poskytovaly větší finanční podporu než program EFEKT, zřejmě proto nedošla žádná žádost do oblasti výroba energie.

Největší dotační částkou byly v roce 2010 podpořeny oblasti Propagace a Specifické a pilotní projekty (*Graf č. 4*). Tyto akce s nepřímou úsporou energie mají svůj smysl, i když nepřímé úspory energie nelze jednoduše vyčíslit. Pozitivní výsledky státní dotace v oblasti propagace by se měly postupně projevat v osvětě obyvatel ČR a v každodenních drobných úsporách energie v běžném životě informovaných občanů. Specifické a pilotní projekty řeší důležité okruhy problémů, které využije státní i veřejná správa při plánování souvisejících opatření.

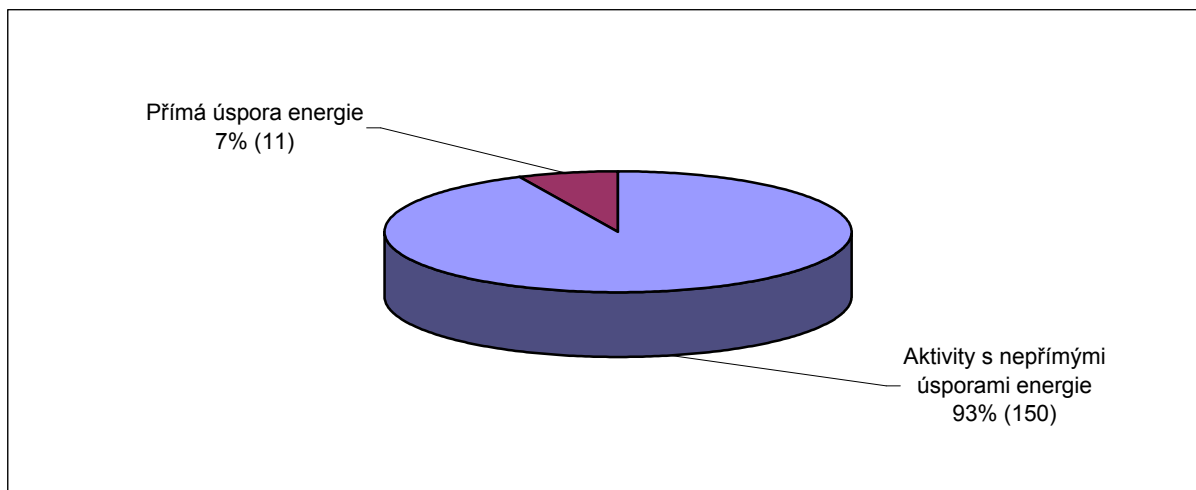
Podpořené projekty lze rozdělit na akce s přímými a nepřímými úsporami energie. Přínosy obou částí jsou samostatně vyhodnoceny v následujícím textu.

**A) Vyhodnocení akcí s přímými úsporami energie**

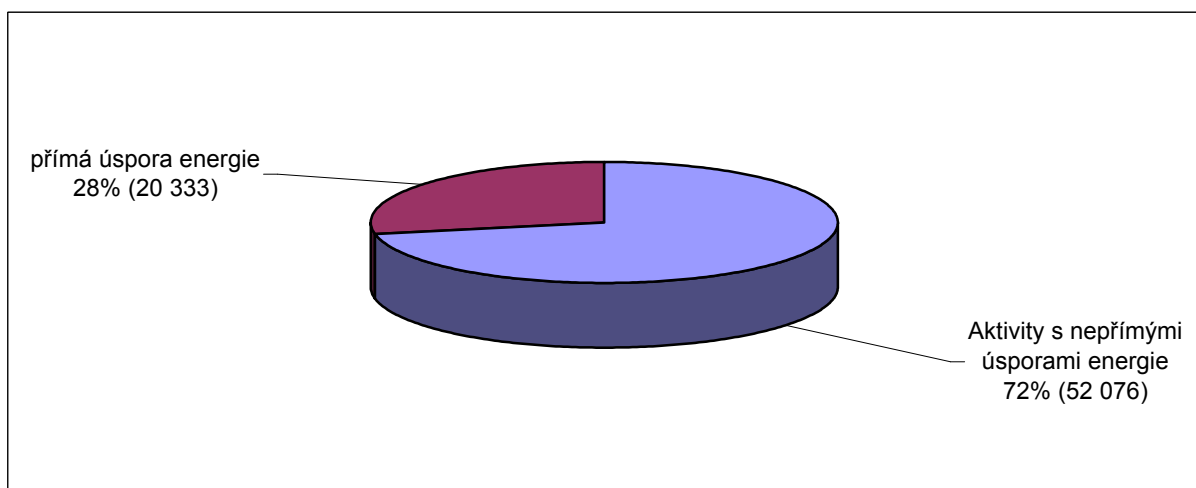
Dotace ve výši 7.318.436,- Kč byla poskytnuta na 11 akcí s celkovými investičními náklady téměř 20.333 tis. Kč. Přímé úspory energie lze vyčíslit roční úsporou v GJ. Údaje jsou získány z dokumentace k podaným žádostem. V oblasti výroby el. energie z OZE nebyly žádné podány žádosti (viz výše). Předpokládané úspory energie jsou uvedeny v tabulce č. 3. *Skutečně dosažené úspory budou během 2 následujících let předmětem kontroly ze strany poskytovatele a případné nesplnění avizovaných parametrů by bylo důvodem pro krácení dotace.*

Podporovaná aktivita	Počet podpořených projektů	Celk. náklady u podpořených projektů	Přiznaná dotace	Úspora energie	Úspora CO <sub>2</sub>
		(tis. Kč)	(tis. Kč)	(GJ/rok)	(t/rok)
Výroba energie z OZE	0	0	0	0	0
Úspory energie	11	20 333	7 318	11 684	599
<b>Celkem</b>	<b>11</b>	<b>20 333</b>	<b>7 318</b>	<b>11 684</b>	<b>599</b>

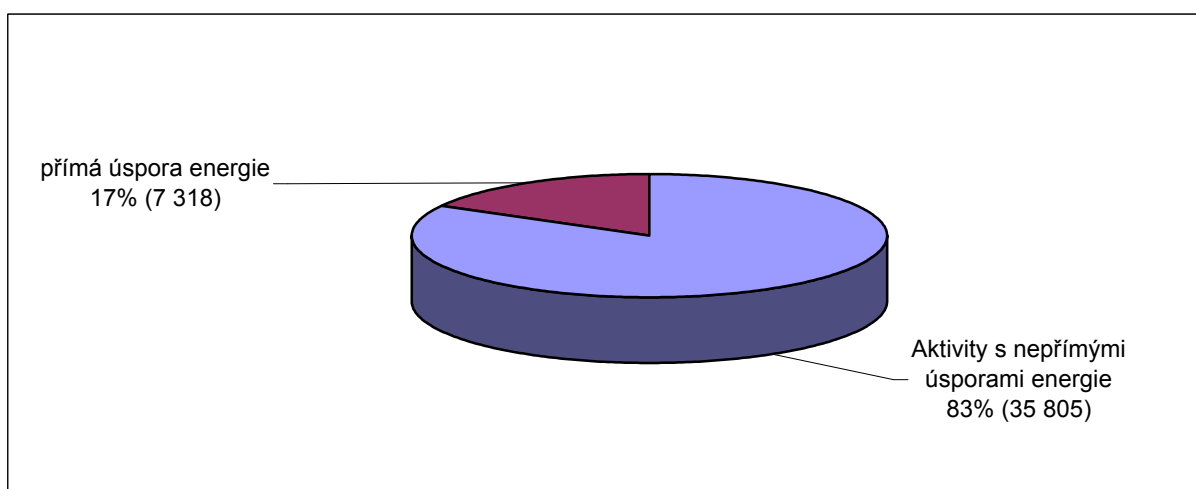
Tab. č. 3 - Vyhodnocení projektů s přímými úsporami energie



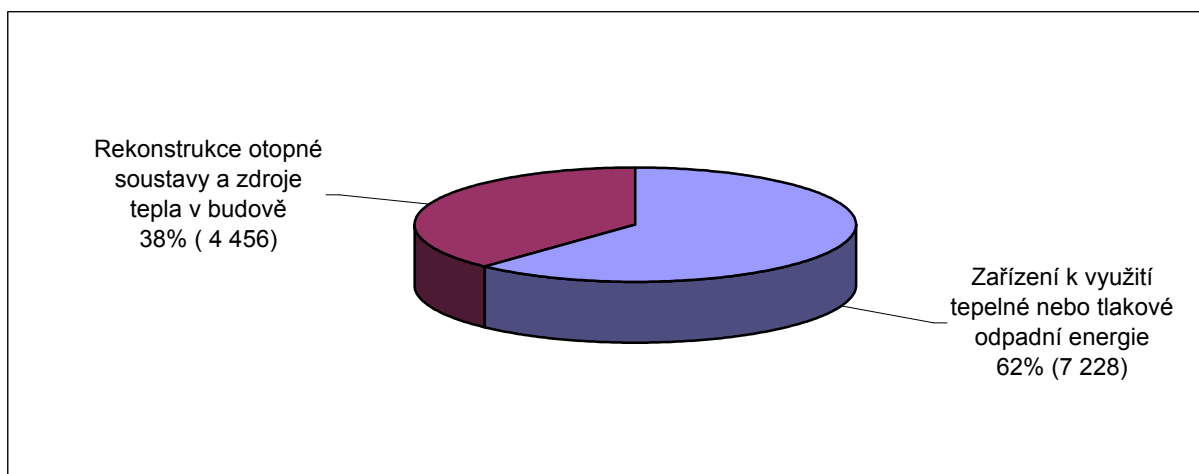
Graf č. 5 – Počet podpořených projektů s přímými a nepřímými úsporami energie (%)



Graf č. 6 – Investiční náklady podpořených projektů s přímými a nepřímými úsporami energie (% , tis. Kč)



Graf č. 7 – Dotace na podpořené projekty s přímými úsporami energie ( tis. Kč)



Graf č. 8 – Úspory energie u projektů s přímými úsporami energie (GJ)

Aktivita	Kč dotace / GJ	Kč investice / GJ
Zařízení k využití tepelné nebo tlakové odpadní energie	449,6	1304,9
Rekonstrukce otopné soustavy a zdroje tepla v budově	917	2446,4
<b>Průměr</b>	<b>683,3</b>	<b>1875,7</b>

Tabulka č. 4 – Finanční náročnost u projektů s přímými úsporami energie (Kč/GJ)

### Komentář ke grafům č. 5 - 8:

Grafy zobrazují vyhodnocení akcí s přímými úsporami energie. Je z nich patrné, že největší část dotací programu EFEKT 2010 byla vložena do podpory s nepřímými úsporami energie (Graf č.5).

Vzhledem k neobvykle nízkému zájmu žadatelů o investiční dotace (v roce 2010 byly v plném běhu operační programy pro podobné aktivity) bylo podpořeno jen 11 projektů s přímou úsporou energie. Tyto projekty přinesly relativně odpovídající přímou úsporou energie ve výši téměř 12 tis. GJ/rok a 600 tun CO<sub>2</sub>/ rok (viz tabulka č. 3). Rok 2011 potvrdil, že nepřilíš velký zájem žadatelů o investiční dotace v roce 2010, tedy omezená možnost vybrat mezi projekty ty nejlepší, byl pouze dočasný a výjimečný.

Přesto, že počet podpořených žádostí s přímou úsporou energie tvořil pouhých 7 % ze všech podpořených, tyto projekty přinesly celkové investice ve výši přes 20 milionů Kč (28% celkových investic do všech podpořených projektů), na což bylo použito 7,3 milionů Kč (17 %) z finančních prostředků Programu EFEKT 2010.

Tzv. investiční projekty, tedy projekty s přímou úsporou energie, jsou pochopitelně finančně dost náročné. S omezeným rozpočtem programu je možné podpořit pouze několik těchto projektů ročně, proto nejsou přímé úspory energie nijak zásadní. Rok 2010 byl navíc poznamenán, jak již bylo řečeno, nižším zájmem žadatelů o investiční dotace. Proto byly

podpořeny také projekty, které přinesly úspory energie za relativně náročnějších podmínek než je tomu v programu EFEKT dlouhodobě zvykem (*viz tabulka č. 4*). V těchto ukazatelích se jeví jako úspěšnější projekty v aktivitě Zařízení k využití tepelné nebo tlakové odpadní energie. Všechny projekty samozřejmě přinesly relativně velkou vlastní investici příjemce dotace.

### 1. Výroba energie z OZE

Aktivita vypsána v této oblasti:

- Kogenerační jednotky s pístovým motorem na skládkový plyn a plyn z biologicky rozložitelných komunálních odpadů.

V této oblasti nebyla podána žádná žádost, tedy nebyl podpořen žádný projekt.

### 2. Úspory energie

V této oblasti byly vypsány aktivity a podpořeny projekty:

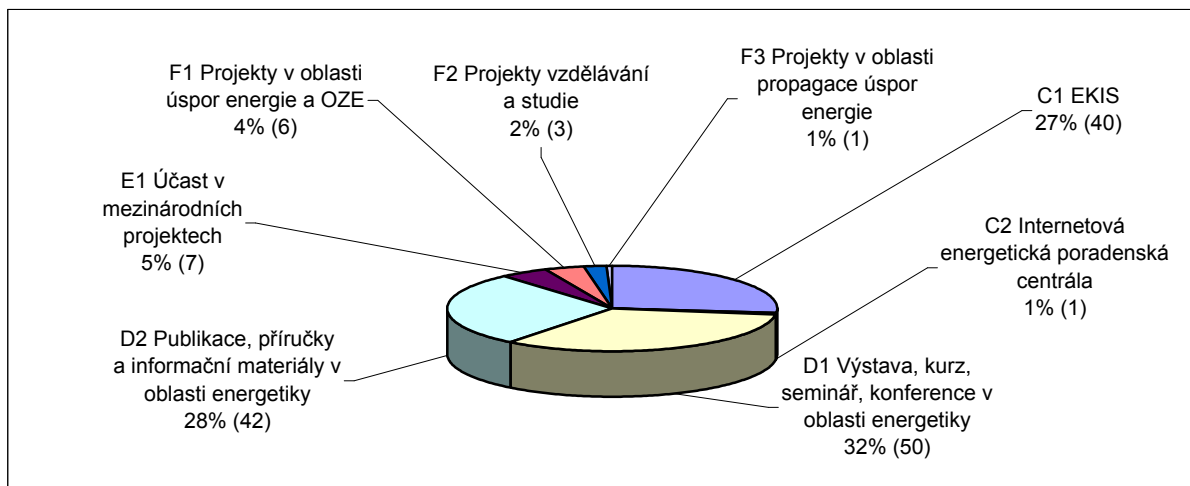
- **Zařízení k využití tepelné nebo tlakové odpadní energie – 2 projekty.** Využitím odpadního tepla se sníží potřebný výkon topného zdroje a takto získaná roční úspora energie činí 7.228 GJ, což odpovídá 2009 MWh.
- Úspory energie ve výrobních průmyslových procesech. V této oblasti nebyla podána žádná žádost, tedy nebyl podpořen žádný projekt.
- **Rekonstrukce otopné soustavy a zdroje tepla v budově – 9 projektů.** Rekonstrukce přinese roční úsporu energie 4.456 GJ, což odpovídá 1.239 MWh.

## B) Vyhodnocení akcí s nepřímými úsporami energie

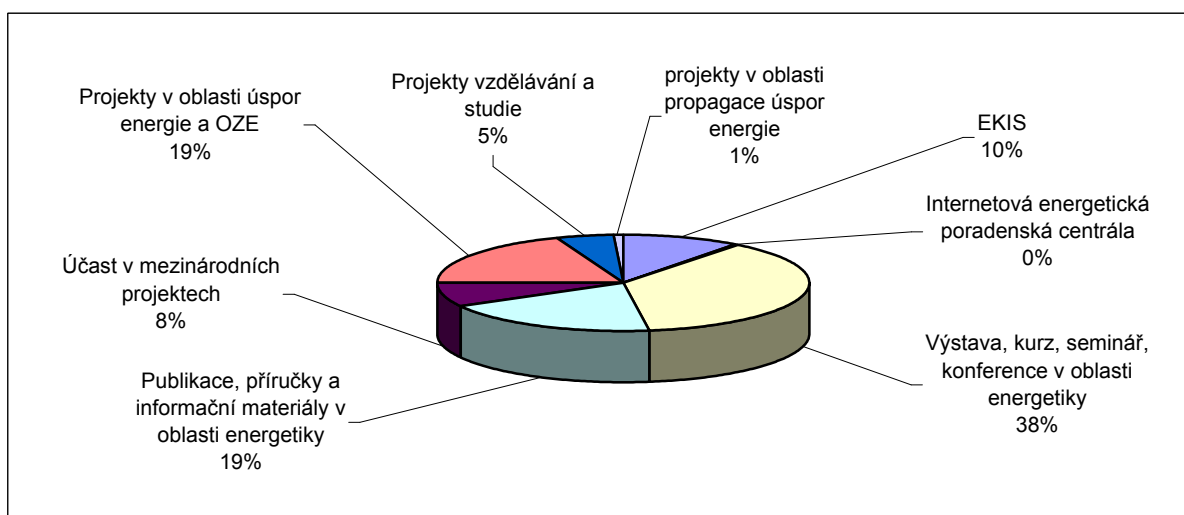
Dotace ve výši 35,8 mil. Kč byla poskytnuta na 150 akcí s celkovými investičními náklady 52 mil. Kč.

Oblast podpory	Podpořené projekty	Celkové investiční náklady	Dotace
		(tis. Kč)	(tis Kč)
Energetické poradenství	41	5 534	5 534
Propagace	92	29 266	16 373
Mezinárodní spolupráce	7	4 311	933
Specifické a pilotní projekty	10	12 965	12 965
<b>Celkem</b>	<b>150</b>	<b>52 076</b>	<b>35 805</b>

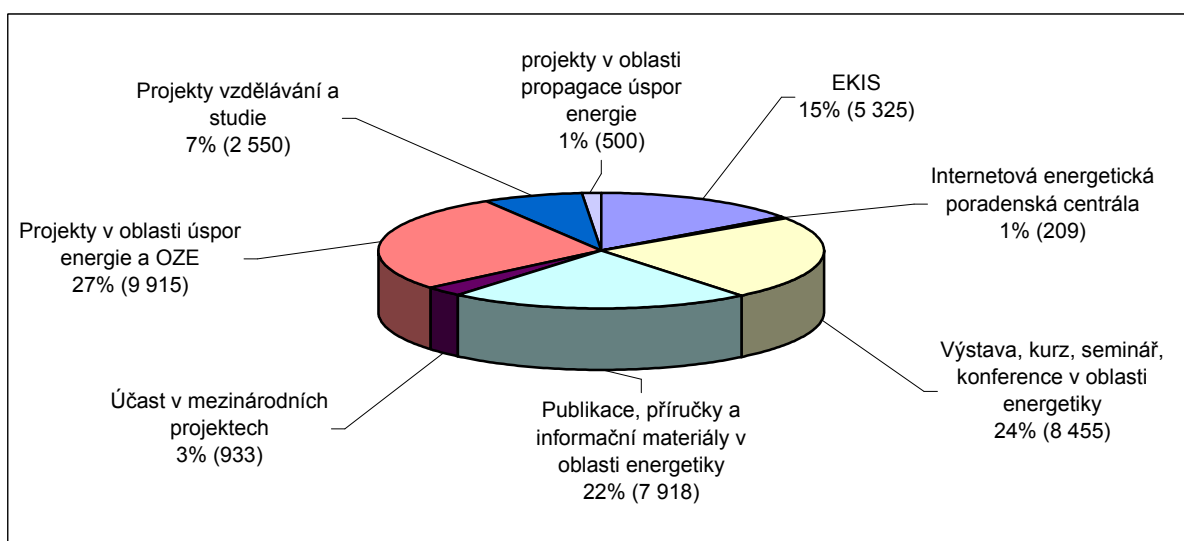
Tab. č. 5 - Vyhodnocení projektů s nepřímými úsporami energie podle aktivit



Graf č. 9 – Počet podpořených projektů s nepřímými úsporami energie (%)



Graf č. 10 – Investiční náklady podpořených projektů s nepřímými úsporami energie (tis. Kč)



Graf č. 11 – Dotace na podpořené projekty s nepřímými úsporami energie (tis. Kč)



### ***Komentář ke grafům č. 9-11***

Největší část dotací programu EFEKT 2010 (83%) byla vložena právě do podpory neinvestičních projektů s nepřímou úsporou energie (*Graf č. 7*).

Grafy č. 9 - 11 zobrazují vyhodnocení akcí s nepřímými úsporami energie. Je z nich patrné, že početně byly nejvíce podpořeny aktivity v oblasti propagace (60%) a poradenství (28%). Oproti tomu dotační podpora byla nejvyšší u propagace (46%) a specifických projektů (35%).

Podpořené projekty v oblasti propagace přinesly celkové investice ve výši přes 16 milionů Kč, procentuálně přinesly nejvyšší vlastní investice žadatele projekty v oblasti mezinárodní spolupráce.

## **1. Oblast energetické poradenství**

Do systému **bezplatného energetického poradenství** jsou v on-line poradně zapojeni všichni poradci prostřednictvím webového portálu MPO [www.mpo-efekt.cz](http://www.mpo-efekt.cz). Dotazy tazatelů směřovaly nejčastěji do oblasti fotovoltaiky, rekonstrukce otopné soustavy objektu a zateplování objektů. Celkem bylo zodpovězeno přes 6 tisíce dotazů (5 tisíce osobně a 1 tisíc prostřednictvím on-line poradny).

- **Energetické konzultační a informační středisko (dále jen EKIS)**

Významnou součástí Programu EFEKT 2010 byla jako každoročně oblast podpory bezplatného energetického poradenství pro veřejnost. Byla podporována poradenská síť Energetických konzultačních a informačních středisek, která se každoročně aktualizuje. Statut EKIS pro rok 2010 byl přiznán 40 subjektům s ohledem na rozložení poradenské sítě v rámci celé ČR. Celkový počet odborných poradců byl 191.

- **Internetová energetická poradenská centrála (IEPC)**

Poradenská centrála nejen poskytuje poradenské služby formou on-line poradny jako EKIS, ale má také za úkol supervidovat kvalitu odpovědí poradců EKIS ve prospěch správné informovanosti tazatelů a zachování vysokého standardu odpovědí v on-line poradně. Pro poradenskou centrálu pracovali 4 poradci. Tuto aktivita jsme po 2 letech vyhodnotili jako redundantní a v dalším roce již nebude dotace na centrálu vypsána.

## **2. Oblast vzdělávání a propagace**

- **Výstava, kurz, seminář, konference v oblasti energetiky**

Bylo podpořeno celkem 50 odborných vzdělávacích a propagačních akcí. Podpořeny byly zejména akce se zaměřením na úspory energie v budovách (konstrukce, technologie), rentabilní využívání OZE, úspory ve veřejném osvětlení, využití druhotných surovin, kombinovanou výrobu tepla a energie, centrální zásobování teplem, financování úsporných opatření, monitoring.

- **Publikace, příručky a informační materiály v oblasti úspor energie**

Dotacně bylo podpořeno 42 produktů velice různorodého obsahu v oblasti úspor energie a využití OZE. Podpořené produkty jsou na internetových stránkách k zdarma dispozici poradenským střediskům EKIS i široké veřejnosti. Podpořena byla také informační

brožurka o poradenských střediscích EKIS, které MPO dotuje z programu EFEKT ve prospěch široké veřejnosti.

### 3. Oblast mezinárodní spolupráce

- **Účast v mezinárodních projektech**

Podpořeno bylo 7 projektů s různým zaměřením v rámci problematiky úspor energie a využití OZE.

### 4. Oblast specifických a pilotních projektů

- **Specifické a pilotní projekty**

Bylo podpořeno 10 projektů se zaměřením především na získání kvalitních podkladů pro naplňování legislativy v oblasti energetické náročnosti budov.

## Závěr

**V roce 2010 byly z Programu EFEKT vyplaceny dotace v celkové výši 43,1 miliónů Kč, kterými bylo podpořeno 161 projektů v oblasti úspor energie. Tyto dotace iniciovaly uskutečnění investičních i neinvestičních projektů v celkové hodnotě téměř 73 miliónů korun.**

Rok 2011 potvrdil, že nepříliš velký zájem žadatelů o investiční dotace z programu EFEKT v roce 2010, tedy omezená možnost hodnotitelů vybrat mezi projekty ty nejlepší, byl pouze dočasný a výjimečný. *V roce 2011 (zřejmě v souvislosti s aktuálním stavem operačních programů) jsme zaznamenali významný nárůst žádostí o investiční dotace, což pro nás znamená širokou možnost výběru mezi přihlášenými projekty a dosažení mnohem lepších parametrů jak v úsporách energie, tak v ostatních hodnocených ukazatelích. V následujících letech očekáváme další potvrzení tohoto trendu.*

Za rok 2010 bylo v programu EFEKT vynaloženo 7,3 miliónů Kč na podporu akcí s přímými úsporami energie. Tato částka přinesla celkové investice za téměř 20 miliónů Kč a znamená **celkovou úsporu téměř 12 tisíc GJ a 600 tun CO<sub>2</sub> ročně.**

Průměrné měrné investiční náklady na úsporu 1GJ jsou 1.875,- Kč, na kterých se státní dotace z programu EFEKT podílí 683,- Kč.

Příjemci dotace byli podnikatelé (fyzické i právnické osoby), obecně prospěšné společnosti a sdružení, obce, školy, výzkumné organizace a pod.

Program Efekt kromě přímých úspor přináší vysokou přidanou hodnotu ovlivňováním veřejnosti ve zdravém přístupu k úsporám energie v denním životě.

Publikace a příručky pro veřejnost, zpracované s podporou státní dotace, jsou mj. volně přístupné na webovém portálu ministerstva [www.mpo-efekt.cz](http://www.mpo-efekt.cz).

Semináře pořádané s přispěním státní dotace jsou hojně navštěvované a podle své naplně přinášejí nové informace odborníkům, zástupcům veřejné správy i široké veřejnosti.

Mimořádné oblibě se těší bezplatné energetické poradenství, tzv. EKIS. Kterýkoli zájemce o radu v oblasti úspor energie může kontaktovat poradenská střediska po celé České republice osobně, nebo může využít spolehlivé on-line poradny na výše uvedeném webu ministerstva. Energetičtí poradci jsou schopni fundovaně odpovědět na rozmanité otázky z oblasti energetiky. V roce 2010 bylo zpracováno cca 6 tisíc bezplatných konzultací pro veřejnost.

Webový portál MPO propagující program EFEKT s on-line energetickou poradnou za posledních 12 měsíců přivítal přes 182 tisíc virtuálních návštěvníků.

Význam programu EFEKT spatřujeme především v podpoře přímých úspor energie a v poradenské a vzdělávací činnosti. Z těchto důvodů se v příštím období bude program EFEKT především orientovat na obě uvedené aktivity.

Pokud by tento státní program disponoval větším finančním objemem, mohli bychom se více věnovat také podpoře úspor energie a podpoře výroby energie z OZE.

Na rok 2011 jsme museli odmítnout několik zajímavých investičních akcí (ty, které bychom také rádi podpořili, žádaly dotaci v celkové výši přes 10 mil. Kč) kvůli **nedostatečnému rozpočtu programu.**

Pro zvýšení energetické nezávislosti ČR zřejmě bude třeba volit jiné cesty, než by byla masivní podpora OZE, i když zde má své místo. Je to však cesta, která může napomoci k plnění závazků České republiky vůči EU v oblasti ochrany ovzduší. Také tento program se skromným rozpočtem přispívá svým dílem ke splnění úkolu daného Klimaticko-energetickým balíčkem, který ukládá dosáhnout 20% úspor energie, 20% snížení emisí oxidu uhličitého a 20% podílu obnovitelných zdrojů na energetické spotřebě do roku 2020.